

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

50

Vragen van het lid **Özdil** (GroenLinks) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht «Fraudejagers ministerie neuzen honderden keren in ov-chipkaarten studenten»* (ingezonden 24 augustus 2017).

Antwoord van Minister **Bussemaker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 26 september 2017).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de berichten «Fraudejagers ministerie neuzen honderden keren in ov-chipkaarten studenten»?¹ en eerder dit jaar «Rechter: fraudetoets studiefinanciering door zzp'er of payroller mag niet»?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe toetst de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) de middelen die hij inzet bij de opsporing van fraude? Voldoet DUO bijvoorbeeld al aan de nieuwe privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming)?

Antwoord 2

DUO toetst de middelen die zij inzet bij de opsporing van fraude op basis van de geldende wet- en regelgeving. Meer specifiek de Wet studiefinanciering 2000, de Wet bescherming persoonsgegevens en artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, waarin wordt geregeld dat iedere burger recht heeft op eerbiediging van het privéleven (EVRM). Op basis hiervan dient de inzet van middelen altijd proportioneel te zijn. Het garandeert de burger dat gegevens die betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer niet gebruikt mogen worden voor andere doeleinden dan waarvoor ze geregistreerd zijn. Een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer is alleen geoorloofd indien er sprake is van een gerechtvaardigd, zwaarwegender belang, in dit geval het tegengaan en bestrijden van misbruik van overheidsmiddelen.

¹ <https://www.volkskrant.nl/binnenland/fraudejagers-neuzen-op-verzoek-van-duo-in-ov-kaart-studenten~a4512350/amp>

² <https://www.volkskrant.nl/binnenland/rechter-fraudetoets-studiefinanciering-door-zzp-er-of-payroller-mag-niet~a4501459/>

Sinds de inwerkingtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) per 25 mei 2016 is DUO, net als andere overheidsorganisaties, bezig met de invoering daarvan. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de twee jaar die daarvoor gegeven is, zodat DUO op 25 mei 2018, bij het van toepassing zijn van de AVG, daaraan voldoet.

Vraag 3

Met verwijzing naar het eerste artikel waarin staat dat DUO risicoprofielen hanteert om in te schatten welke studenten mogelijk frauderen, welke criteria heeft DUO om te bepalen welke studenten in dit risicoprofiel vallen?

Antwoord 3

Op basis van het risicoprofiel is DUO in staat om op efficiënte wijze de woonsituatie van studenten te controleren. Hierbij gaat het om een (on-)logische combinatie van het adres van de studerende, het adres van de ouder(s) en de vestigingsplaats van de onderwijsinstelling, gecombineerd met objectieve kenmerken van de student zoals leeftijd, onderwijssoort en woonsituatie.

Vraag 4

Hoe waarborgt u dat huisbezoeken op basis van risicoprofielen redelijk en billijk gebeuren (bijvoorbeeld, een student die net verhuisd is maar er nog niet aan toe gekomen is om al zijn/haar spullen mee te verhuizen, kan anders in de problemen komen)?

Antwoord 4

Huisbezoeken worden uitsluitend gepland als het risicoprofiel daar aanleiding toe geeft. Voor de huisbezoeken heeft DUO een protocol opgesteld waarin is aangegeven hoe de huisbezoeken ter plekke moeten worden uitgevoerd en waar de controleur zich aan te houden heeft. Bij de selectie van de te controleren gevallen wordt rekening gehouden met het feit of de student recent is verhuisd. Tijdens het huisbezoek wordt de situatie ter plekke beoordeeld en wordt informatie ingewonnen bij betrokkene. Van iedere controle wordt een gedetailleerde rapportage opgesteld. Dit wordt ter beoordeling aan de medewerkers gezonden die vaststellen of sprake is van fraude. Deze medewerkers stellen uiteindelijk op grond van alle beschikbare informatie vast of wel of niet sprake is van fraude. Bij de beschikking of het voornemen tot het opleggen van een boete, wordt het rapport altijd meegezonden. De student kan vervolgens bezwaar aantekenen tegen dit besluit. Ik ben van mening dat met deze werkwijze sprake is van een redelijke en billijke procedure waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de student.

Vraag 5

Hoe beoordeelt u het onwettelijk gebruik van de OV-kaartgegevens van studenten voor controles? Wat zijn alternatieve methodes om fraude op te sporen?

Antwoord 5

De rechtbank Den Haag heeft op 8 mei jl. uitsproken dat er onvoldoende juridische grondslag is voor het gebruiken van reisgegevens van een student en dat dit in strijd is met artikel 8 EVRM. Tegen deze uitspraak is hoger beroep aangetekend bij de Centrale Raad van Beroep. Aangezien deze zaak onder de rechter is, kan ik hierover op dit moment geen nadere uitspraken doen.

Vraag 6

Hoe kwalificeert u het feit dat dit de tweede keer in korte tijd is dat DUO de fout is ingegaan bij opsporingsactiviteiten? Deelt u de mening dat dit een teken aan de wand is?

Antwoord 6

De twee casussen genoemd in vraag 1, hebben inhoudelijk geen relatie met elkaar. Ik heb alle vertrouwen dat DUO de handhaving en fraudeafhandeling zorgvuldig voorbereidt en uitvoert. Onderdeel hiervan is dat studerende bezwaar mogen aantekenen als zij vraagtekens plaatsen bij de rechtsgeldig-

heid van de uitvoering. Het is voorstelbaar dat door nieuwe inzichten het beleid en de uitvoering aangepast moeten worden. Dit draagt dan bij aan de verdere verbetering en versterking van het studiefinancieringsstelsel.

Vraag 7

Bent u bereid om DUO tot de orde te roepen en duidelijke opsporingsrichtlijnen te geven die de privacy van burgers in acht nemen?

Antwoord 7

De standaard opdracht aan DUO is de geldende handhavings- en opsporingsbeginselen voor een bestuursorgaan te volgen. DUO is een professionele organisatie die haar verantwoordelijkheid neemt voor het rechtmatig uitvoeren van de wet- en regelgeving. Tegen de uitspraak over de aanpak «misbruik met de uitwonendenbeurs» is hoger beroep aangetekend. Met DUO wacht ik die behandeling af.